

Hiljuti muusikali ja äsja ooperi lavastanud Mati Unt: «Saab ballett ka tehtud!»

Aigi Viira

SL Õhtuleht 30. mai 2005

Kui aastat paar tagasi sai hittlavastaja Mati Unt Tartus maha muusikaliga, siis möödunud reedel tõi Pärnu Endla lavale ooperi. «Ega ma ise ooperit teha ei tahtnudki, see oli dirigent Erki Pehki ettepanek,» muheleb Unt päev pärast «Deemoni» esietendust. «Mõtlemisaega võtsin ühe päeva.»

«See oli võluv mõte,» põhjendab Unt takkajärele, miks seekord ooperiliimile läks. «Pealkiri kõlas hästi - «Deemon», ma polnud seda ei kuulnud, näinud ega lugenud. Lisaks veel kevadine Pärnu ning huvitavad näitlejad - miks ka mitte?»

Millal siis järgmine ooper Undi käe alt mõnele Eesti lavale jõuab?

«Ma ei tea,» kohmab Unt. «Esiatgu jätaaksin paar aastat vahele.» Igal juhul on sel lavastajal kõikide lavažanride seast seni katsetamata üksnes ballett ning mõistagi käivad tema mõtted hämaral viisil juba selleski suunas. «Saab ballett ka tehtud!» lubab ta muiates.

Rahvusvaheline seltskond

Mis aga «Deemonisse» puutub, siis on Unt esietendusega üsnagi rahul. «Minu arust läks hästi, nad ikka laulavad nii võimsalt, et Pehkil on õigus - kahju on inimestest, kes seda ei näe,» sõnab Unt. «See on nii mõjuvõimas koosseis. Noored küll, aga kõik juba superstaarid.» Tõenäoliselt on selle lavastuse rahvusvahelise lauljateseltskonna puhul staaride kontsentratsioon ühe ruutmeetri kohta võimsaim, mida lavastaja Unt oma seniste tööde puhul kogenud. «Aega oli aga õnneks päris vähe, nii et polnud neil aega hakata tülitsema, intriigitsema, probleemitsema,» pajatab lavastaja, kes «Deemoni» lavalettoomiseks evis väga nappi ajavaru.

Formaalselt oli tööks aega üks kuu, kuid tegelikult pidi Unt varem, enne orkestri liitumist prooviprotsessi, oma töö ära tegema. «Kui pillid hakkasid puhuma, mis sa siin siis enam teed?» muigab ta. «Enamasti oli meil ikka kaks proovi päevas. Aga samas on see niivõrd raske ooper, et mõnikord ei tahtnud ma enam lauljaid õhtul kiusata ja lasin and õhtuiks ära. Vahepeal oli närviline küll, aga muidu ei midagi keerulist, sest mul olid tüdrukud abiks.» Tüdrukud, keda Unt lakkamatult kiidab, on kostüümikunstnik Reet Aus ja lavastaja assistent Kais Adlas.

Deemoni salapärase öde

Mis vahet on siis ooperi ja draama lavalepanekul? «Oota, ma mõtlen natuke,» nõutab lavastaja kandvat pausi. «Lavastus pole mul hoopiski traditsiooniline, aga ooperis ei saa väga liiale ka minna, sest laulja tahab laulda ja dirigent dirigeerida: kui ikka tenor suure algustähega tahab laulda, siis las seisab keset lava ja laulab. Mis teda ikka jooksutada?!»

Rokkaritüüpi Deemonit kehastab Undi ooperis Leedu noorema põlvkonna esilaulja Laimonas Pautienius. Tamarat Moskva noor superstaar, Anastassia Bakastova, kelle koduteater - Stanislavski ja Nemirovitš-Dantšenko nimeline ooperiteater - hiljuti maha põles. «Ta ei olnudki nagu eriti kurb, ma ei tea miks,» kõneleb Unt. Vähemasti ei kukkunud superstaar vastu esietendust suurest koduteatrikurvastusest kolinal kokku.

Superstaaridest lauljate kõrval hõljub Endla ooperilaval ka üks draamanäitleja, kelle suust piuksugi lauluviisi ei kuule. Ehk siis Maarja Jakobson, kel kanda sõnatu femme fatale roll, mida originaallibretos mõistagi pole.

«Maarja on laval sellepärast, et etendus oleks huvitavam,» muheleb Unt. «Kui üks vana tenor küsis mu käest, kto ona vobštše?, siis vastasin, et ta on sestra demon. Tenor ei julgenud rohkem küsida.»

Undi järgmine töö on augustis Rakvere teatris esietenduv Bertolt Brechti apoliitiline ja asotsiaalne esiknäidend «Baal». «See kirjeldab üht asotsiaalset poeeti, kel on biseksuaalsed kalduvused, kes võrgutab õekesi ja kirjutab kohutavat luulet ning sureb lõpuks maanteekraavis,» pajatab Unt. «Seda poeeti mängib loomulikult Üllar Saaremäe ja kaasa teeb ka tema lihasööjabakter.»

Ooper Endlas, Undi tegu

Möödunud reedel esietendus Pärnus vene ooperimuusika meistriteos «Deemon», mis jõudis lavale Pärnu rahvusvahelise ooperimuusikafestivali (PromFest) raames ning mida mängitakse kokku vaid neljal korral: viimased kaks mängukorda 31. mail ja 3. juunil. Lavastuse muusikaline juht on Rahvusoperi Estonia dirigent Erki Pehk, lavastaja alati intriigeeriv Mati Unt ja kostüümikunstnik Reet Aus.

Endla laval saab kokku ainukordne rahvusvaheline koosseis: ooperi nimiosas astub üles Leedu aasta laulja tiitliga pärjatud bariton Laimonas Pautienius, teisi rolle laulavad Anastassia Bakastova (Stanislavski-nim. Moskva Ooperiteater), Sergei Gaidei (Moskva Suur Teater), Roman Polissadov (Läti Rahvusoper), Eestist Teele Jõks, Leonid Savitski, Merle Silmato ja Roland Liiv.